

SOSYAL AĞLARDA SİBER MAĞDURİYET DENEYİMLERİ VE SOSYAL KAYGI İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üye. Mehmet Erhan SUMMAK*

ÖZ

Son yıllarda ciddi şekilde gelişme gösteren yeni medya araçları günümüz toplumlarının küreselleşme sürecindeki itici gücü haline gelmiştir. Haber siteleri, bloglar, sosyal paylaşım ağları gibi birçok yeni iletişim ortamı “yeni medya” olarak isimlendirilmektedir. Araştırmamızın da temel konusunu teşkil eden sosyal paylaşım ağları, bireylerarası, kültürlerarası ve toplumlararası iletişim ve etkileşimi geleneksel medyaya oranla daha üst seviyeye taşımış ve aynı zamanda daha karmaşık hale getirmiştir. Sosyal ağlar, insanlar arasında gerçekleşen yüz-yüze iletişimin ortaya çıkarttığı etkinin benzerini sanal ortamda da ortaya çıkartabilmektedir. Karşılıklı etkileşime olanak sağlayan sosyal ağlar aracılığıyla sunulan olanaklar bir gruba ait olma hissini verebilmektedir. Bu ağlarda yüzünü görmedikleri insanlarla dertleşmek bazı kişilere daha kolay geldiği için derin ilişkiler içerisine girebilmektedir. Bu sanal mecralar, günlük yaşamı içerisinde kolay iletişim kuramayan bireylere bir çok kişiyle tanışma ve iletişim kurma imkanı sağlamaktadır. Ayrıca kendini ifade etmekte güçlük çeken, utangaç veya kendisine yeteri kadar güveni olmayan kişiler bile sanal ortamın verdiği rahatlıkla hayallerindeki kişi gibi davranabilmektedirler. Sosyal ağların sosyal ve ekonomik açıdan birçok faydasının olduğu tartışılmazdır. Fakat bunun yanında bu yeni mecranın ilkesiz, sınırsız ve özensiz bir şekilde kullanılması bazı istenmeyen durumların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kullanıcılar sosyal ağlarda yaşadıkları bazı deneyimler sonucunda psikolojik olarak bundan ciddi zararlar görmüş ve mağdur duruma düşmüşlerdir. Yaşanan bu mağduriyet kişilerin kaygı düzeylerini olumsuz yönde etkilemiş ve sosyal ilişkilerinde güvene dayalı problemler yaşamaya başlamışlardır.

Konunun yukarıda ifade edilen öneminden dolayı, sosyal ağlarda yaşanan siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisini belirleme amacı taşıyan bir araştırma yapılmıştır.

Araştırma betimsel araştırma türünde ve ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem içerisinde birincil verileri elde etme aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anketler anketörler aracılığıyla yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesinde 2017-2018 eğitim- öğretim yılında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evren içerisinden araştırmacıların zaman ve maliyet kısıtları dikkate alınarak tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış ve 500 örnek belirlenmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20 istatistik programı kullanılmıştır. Cevaplayanların frekans dağılımları, demografik özellikleri incelenmiş, güvenilirlik testleri ve regresyon analizleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağlar, Siber Mağduriyet, Üniversite Öğrencileri, Sosyal Kaygı.

A RESEARCH ON RELATIONSHIP BETWEEN CYBER VICTIMIZATION EXPERIENCE ON SOCIAL NETWORKS AND SOCIAL ANXIETY

ABSTRACT

New media tools that have developed in recent years have become the main force accelerating the globalization process of today's society. Many new media such as news sites,

* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O., Pazarlama Ve Reklamcılık, summak@selcuk.edu.tr ,
ORCID No: 0000-0002-1678-0609

blogs, and social networking sites are called “new media”. Social networks that constitute the main topic of our research have brought inter-personal, intercultural and inter-communal communication and interaction to a higher level and made them more complicated. Social networks may also produce effects that also appear in face-to-face communication occurring among people in a virtual environment. The possibilities offered through social networks that allow mutual interaction can give a feeling of belonging to a group. Some people may establish deep mutual relationships since they find it easier to have conversation with people who do not see their faces in these networks. These virtual environments allow individuals who cannot communicate easily in daily life to meet and communicate with many people. In addition, even people who have difficulty in expressing themselves and who are shy and unconfident can easily behave like a human in their imagine because of convenience virtual environment.

It is beyond dispute that social networks have many social and economic benefits. However, the use of this new environment in an unprincipled, unlimited and inattentive way has also created some adverse conditions. Some users have suffered serious psychological damage and become victims as a result of some experiences on social networks,. This victimization has adversely affected people's anxiety levels and people have started to experience problems in their social relations based on trust.

Because of the above mentioned significance of the subject, a research was carried out aiming at determining the relationship between cyber victimization experiences on social networks and social anxiety. The research was conducted in the form of descriptive research and relational screening model. In this method, survey technique was used as the primary means of obtaining data. Students of Selcuk University in the academic year of 2017-2018 constituted the population of the research. Convenience sampling method, one of the non-random sampling methods, was used within this population due to the time and cost constraints of the researchers and 500 samples were determined. SPSS 20 statistical program was used in the analysis of the data. Frequency distributions and demographic characteristics of respondents were examined; reliability tests and regression analysis were conducted.

Keywords: Social Networks, Cyber Victimization, University Students, Social Anxiety.

Giriş

Günümüzdeki bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ve etkin şekilde gerçekleşen dönüşüm hayatımızın hemen hemen her aşamasında karşılık bulmaktadır. Özellikle internet teknolojisi içerisinde ortaya çıkan sosyal ağlar, ekonomik ilişkilerden sosyal ilişkilere kadar birçok alanda hayatı kolaylaştırmış ve bir ölçüde insanları bağımlı hale getirmiştir. Fakat bu teknolojinin ortaya koyduğu bu imkânların kontrolsüz, denetimsiz ve sınırsız olması beraberinde bazı olumsuz durumların da ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle sosyal ağlarda kullanıcıların taciz, tehdit, hakaret vb. siber zorbalık davranışlarıyla karşılaşmaları beraberinde istenmeyen bazı mağduriyetlerin yaşanmasını mümkün kılmaktadır Yaşanan bu mağduriyet, kullanıcıların sosyal hayatlarına da olumsuz şekilde yansiyarak onların sosyal kaygı düzeylerini arttırabilmektedir.

1.Sosyal Ağlar ve Siber Mağduriyet

İletişim teknolojilerinin hızlı gelişimine paralel olarak internet kullanımı yaygınlaşmış, iş ve sosyal hayatımızın birçok alanında etkisini yoğun şekilde hissettirmeye başlamıştır. Bu yoğunluk aynı zamanda hayatımıza yeni kavramların girmesine neden olmuştur. Bu kavramların başında ise Sosyal Medya kavramı gelmektedir.

Üzerinde tam olarak uzlaşılan sosyal medya tanımı olamamakla beraber en genel anlamda sosyal medya; zaman ve mekan açısından sınırlama olmadan fikir ve düşüncelerin kolay şekilde ifade edilmesine imkan sağlayan, bunun yanında internet'in multimedya olanaklarını kullanma fırsatı sunan ve diğer kişilerle fikir paylaşımına dayanan interaktif ortamı gerçekleştiren bir alan olarak ifade edilebilir(Bulunmaz, 2011: 30). Bu alan web siteleri ve mobil uygulamalardan meydana gelmektedir. Ayrıca sosyal medya, internet kullanıcılarının, içerik, fikir, içgörü, deneyim ve perspektiflerini diğer kişilerle paylaşmak için kullandıkları metinler, imaj, ses, video ve daha birçok formdaki çevrimiçi teknolojiler ve pratikler olarak tanımlanabilmektedir(Aydoğan ve Akyüz, 2010: 94). Bu çevrimiçi teknolojiler, kişilere kendi profillerini oluşturmalarına ve bunları kitlesel anlamda diğer kullanıcılarla paylaşmalarına imkan tanıyarak iletişimsel anlamda yer, zaman ve içerik sınırlamasını ortadan kaldırmıştır.

Bu açıdan bakıldığında, içerik oluşturulduğu ve bunun paylaşıldığı ve aynı zamanda da bunların tartışıldığı medya ortaya çıkmaktadır. Kitleleri ve insanları çevrimiçi bir ağ üzerinden bir araya getirmesi açısından önem taşıyan bu sanal ortam sosyal medya olarak ifade edilmektedir. Aslında bu yeni mecranın sosyal medya olarak tanımlanmasındaki temel dayanak, kullanıcı tabanlı olması ve insanlar arasındaki etkileşimi arttırmasıdır. Ayrıca bu medya kolay ulaşılabilir ve ölçülebilir tekniklerden meydana gelmektedir. İnternet teknolojisine ve web'e dayanan teknolojilerden yararlanarak, yayıncılık medya monoloğu sosyal medyada iki yönlü konuşmaya dönüşmektedir(Breakenridge ve Solis, 2009: 180). Bu açıdan sosyal medya, kişilere konuşmak değil kişilerle konuşmak anlamına gelir(Jalali, 2009:225).

Böylece sosyal medya, insanların iletişim kurma, eğlenme, zaman geçirme ve sosyalleşme gibi beklentilerine cevap vererek kullanımı yaygınlaşmış ve kişileri birçok açıdan etkilemeye başlamıştır(Hazar, 2011: 153-154).

Çünkü sosyal medya aynı zamanda bireylerin psikolojik beklentilerini karşılamak amacıyla da bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Genelde toplum içerisinde bulunmayı sevmeyen veya kendisinde böyle bir becerinin olmadığını düşünen kişiler özgüven noktasındaki bu yetersizliklerini, paylaşımlarda bulunarak kendini ifade etme ve gösterme gibi davranışlar içerisinde girmek suretiyle gidermeye çalışmaktadırlar(Akkaya, 2013: 6). Gerçekleştirilen bu psikolojik tatmin bireyin sosyal hayatına da yansiyabilir. Etkileşime dayalı olarak yaşanan bir tecrübenin yansımalarının her zaman olumlu yönde olduğunu söylememiz mümkün değildir. Çünkü olumsuz bir yansıma bireyi iyice içine kapanık bir duruma sokup toplumdaki uzaklaşmasına neden olabilir.

Sosyal medya kişiler arası etkileşimin ciddi şekilde artış gösterdiği mecralardan biri haline gelmiştir. İnsanların bir araya geldikleri bilgi ve düşüncelerini paylaşabildikleri ve etkileşimde bulunabildikleri her yer kişiler için anlamlıdır. Bu açıdan etkileşimde bulunulan alan ister gerçek isterse sanal olsun kişilerin ve kurumların kişisel kimliklerinin oluşumunda ciddi bir etkiye sahiptir (Acun, 2011: 67). Ayrıca sosyal medya, yaş, din, politika, görüş ve ilgi alanları gibi kriterleri dikkate almak suretiyle sınıflandırma ve etiketleme yapabilmektedir. Bu özelliği ile gruplar arasında nasıl bir etkileşimin ortaya çıktığı araştırılabilmektedir(Maranto ve Barton, 2010: 36). Bunun

yanında ortak noktaları olan kişiler sosyal medya üzerinden bir araya gelmek suretiyle kitlesel faaliyetlerde bulunabilmektedirler.

Sosyal medyanın yenilikçi özelliklerinden bir tanesi kullanıcıların beğeni, istek ve beklentilerini netleştiren ve bunun yanında bunları önemseyen bir işleyişe sahip olmasıdır. Bu özellik üyelerin kullandıkları ürün ve hizmetler hakkında düşüncelerini ifade edebilmesine, tecrübelerini paylaşmasına imkan tanıyan etkileşim sayesinde yorumlar artarak kitlesel anlamda bir fikir, beğeni veya istekler bütününe dönüşmüştür(Kryder, 2010: 32). Bu durum göstermektedir ki, sosyal medyanın bireysel kullanımı kitlesel boyutta yansımalara yol açabilmektedir.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan sosyal medyanın yarattığı imkanların sınırsız, ilkesiz ve yasaksız bir şekilde kullanılması bazı istenmeyen olumsuz durumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kullanıcılar yaşadıkları bazı deneyimler sonucunda sosyal ve psikolojik olarak bundan ciddi zararlar görmüşlerdir. Bu durum karşımıza Siber Mağduriyet kavramını çıkarmıştır.

Siber mağduriyet kavramı genel olarak, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla birey veya grubun zarar verici davranışlara maruz kalması ve bu davranışlardan maddi veya manevi olarak mağduriyet yaşaması durumunu ifade eder(Arıca vd., 2012:2). Ayrıca siber mağduriyet, bir kişi veya bir grup tarafından kendini savunamayacak durumda olan bir kurbana elektronik iletişim araçları kullanılmak suretiyle gerçekleştirilen kasıtlı, saldırgan ve tekrarlanan davranışlara maruz kalma durumu olarak tanımlanabilir(Smith vd.,2008:378). Yapılan bu tanımlamalarda iletişim teknolojileri, kasıtlı davranış ve zarar görme gibi unsurların ön plana çıktığını görmekteyiz.

Siber mağduriyete maruz kalma şekilleri açısından yapılan bir tanımlamaya göre siber mağduriyet; bir kişinin e-posta veya cep telefonuna mesaj gönderme, metin mesajları aracılığıyla veya internet üzerinden dedikodu yayma, sosyal paylaşım ağlarına veya web sitelerine tehdit edici veya rencide edici mesajlar gönderme, kişiye ait hesap bilgilerini çalma, başkalarını kandırmak için farklı bir kimlik kisvesinde davranma, kişinin mahrem görüntülerini cep telefonu veya internet üzerinden paylaşma gibi zarar verici eylemlere maruz kalma durumu olarak ifade edilebilir (Chapin, 2014:3). Özellikle internet teknolojisinin her geçen gün artan farklı içerikleri beraberinde siber mağduriyet maruz kalma şekillerini de gerek nitelik gerekse nicelik olarak arttırmaktadır.

Siber mağduriyetin ortaya çıkış nedenlerini artan-azalan nedensellikte birlikte ifade etmek, sebep sonuç ilişkisinde ortaya koymak, değişkenleri ilişkilendirmek zordur. Yapılan araştırmalar siber zorbalığın yaygınlaşmasında internet ve teknolojik kullanımın yaygınlaşması ve sanal özgürlüğün etkin rol oynadığını göstermektedir. Kişilerin kimliklerini gizleyebildikleri alanlarda sanal zorbalığın sayısı ve etkileri de artış göstermektedir (Lenhart, 2007:3).

Siber zorba davranışlar gerçekleştirenlere siber zorba, siber zorba davranışlara maruz kalanlara ise siber mağdur denilmektedir. Bunun yanında hem siber zorba davranışlar yapıp hem siber zorba davranışlara maruz kalanlara siber zorba/mağdur, ne zorba davranışları yapıp ne zorba davranışlara maruz kalıp sadece şahit olanlara

ise tanık denilmektedir (Patchin ve Hinduja, 2006:155). Kişilerin sosyal ağlarda bu üç durumu da yaşamaları mümkün olmaktadır.

Kişiler sosyal ağlarda farklı biçimlerde siber mağduriyeti yaşayabilmektedir. Yaşanabilecek siber mağduriyet biçimleri kısaca aşağıdaki şekilde özetlenebilir(Kowalski vd.,2007:24-26):

Kızdırılma–Kışkırtılma: Öfke, intikam gibi bazı duyguların sonucunda siber ortamlarda kişiler hakaret içerikli mesaj, söylem, tehdit ile saldırganca tutumlar içerisine girmek suretiyle karşısındaki insanın siber mağduriyetine sebep olabilmektedirler.

Taciz: Bu durumda kişi çoklu saldırı mesajları ile defalarca rahatsız edilir. Burada kişisel iletişim kanallarının yanı sıra kamuya açık ortamlarda da kişi rahatsız edilebilmektedir. Kızdırılma ve kışkırtılmadan farklı olarak burada siber zorbadan tek yönlü bir saldırının olduğu görülmektedir.

Taklit Edilme: Bu mağduriyet şeklinde ise genellikle arkadaşların sınanması olarak değerlendirilen şifre paylaşımı siber mağduriyete neden olabilmektedir. Şifre arkadaşla paylaşılır o arkadaş kişinin sosyal ağ hesaplarına girerek üçüncü bir kişiye arkadaşının hesabından olumsuz içeriklere sahip mesajlar gönderebilmektedir. Bunun sonucunda kişi üçüncü şahısla problem yaşamakta ve mağdur olmaktadır.

İfşa Edilmek: Özellikle kadın erkek ilişkilerinde ilişki bitirilmiş ise çiftler özellikle flört döneminden kalma resim, bilgi paylaşmak suretiyle özel hayatlar ifşa edilebilmektedir. İlişkinin bitmesini istemeyen taraf ifşayı tehdit aracı olarak da kullanabilmektedir.

Dışlanma: Bu mağduriyet şeklinde kişi bir grup üyeliğinden çıkarılmakta veya sanal ortamda cezalandırılmak suretiyle yalnız bırakılmaktadır. En şiddetli siber mağduriyet durumu olarak ifade edilebilir. Dışlanma, çevrimiçi oyun ortamında, blog grubu çevresinde veya herhangi bir parola korumalı iletişim çevresinde ortaya çıkabileceği gibi çevrimiçi mesaj grubundan engellenmek şeklinde de görülebilmektedir.

Geleneksel zorbalığın mağdurlarından daha çok yıkıcı etkilere maruz kaldığı belirlenen siber mağdurların, psikolojik açıdan iyileşmelerinin de daha çok zaman aldığı belirlenmiştir. Siber zorbalığın mekân ve zaman ayırt etmeksizin yapılabilir oluşu, mağduriyetin kitlesinin ve derecesinin de genişlemesine sebep olmaktadır (Blair, 2003:6).

Siber mağduriyete sebep olan bir taraf vardır ve bu taraf siber zorba olarak isimlendirilir. Genel olarak siber zorbalık, elektronik metinler aracılığıyla kasıtlı ve tekrarlayan tarzda zarar veren davranışlar olarak değerlendirilebilir(Juvoven ve Gross, 2008:498).

Siber zorbalar tarafından gerçekleştirilen davranışlar bireyin sosyal hayatında olumsuz etkiler yapmakta ve bireylerin sosyal kaygı durumları üzerinde olumsuz etki yapabilmektedir. Çalışmanın devam eden kısmında sosyal kaygı kavramı genel hatlarıyla açıklanmaya çalışılacaktır.

2.Sosyal Kaygı

Kaygı, geniş anlamı ile algılanan tehlikeye hazır olma esnasında hissedilen güçsüzlük duygusunun, duygusal durum olarak tanımlanmaktadır (Watt ve Morris, 2001: 245). Kaygı, bireyin hayatında dönemsel yaşadığı ve gelecek yaşamında da zorlukların var olacağı düşüncesi ile şekillenen, güvensizlik, kararsızlık ve çatışma hissettiği durumlar karşısında gösterdiği tepkilerdir (Koç, 2004: 19).

Kaygının, kişilik, durum ve olay kaynaklı olmak üzere toplamda üç farklı çeşidi bulunur. Bazı kişilerde sürekli bir durum halinde karşımıza çıkan kişilik kaynaklı kaygı, insan kişiliğinin bir parçasıdır. Durum kaynaklı kaygı, belirli bir duruma karşı kalındığında verilen içsel tepki olarak tanımlanır. Son olarak ise, olay kaynaklı kaygı, belirgin olayların karşısında yaşanır (Marakoğlu vd., 2003: 75).

Kaygı, evrensel bir özelliğe sahip olup her insanın bunu yaşaması söz konusudur. Bireyin algı ve düşüncesini etkiler ve yarattığı iç sıkıntının tanımlanması güçtür. Genellikle bir tehlikenin habercisi olup, tehdide karşı uyarıcı ve koruyucu bir özelliğe sahiptir. Belirsizlikleri ve bilinmeyi bulma çabası olup bir tehlikeye karşı hissedilen huzursuzluk ve gerilimi ifade eder (Martens, 1992: 142). Bu özelliklere sahip olan kaygı, bir tepki olarak ortaya çıkar ve bireyin kendisini kaygılı ve gergin hissetmesine neden olur.

Kaygı durumu içerisinde bulunan bireyin gündelik hareketlerinde farklılık göze çarpar ve normal davranışları aksar. Olağan koşullar altında tepki göstermediği gelişmelere karşı aşırı tepkiler göstermesi söz konusu olabilir. Ayrıca olayları algılamada problem ve dikkat eksikliği yaşayabilmenin yanında bunun sürekliliği de söz konusu olabilmektedir. Bireyin sosyal ve iş hayatında başarısı azalmakta huzursuzluk, odaklanamama ve endişe sürekli bir hal almaktadır. İletişimde problemler kendini gösterir ve yakın çevresiyle bile iletişim kurmakta zorlanır (Yılmaz vd., 2014:17). Yakın çevresinden uzaklaşması, kendi içine dönmesi çevresinde farklı bir kişilik sergilemeye başlaması da kaygının belirtileri arasında yer almaktadır.

3.Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmanın bu bölümünde, yapılan araştırmanın metodolojisine ilişkin bilgilere yer verilecektir.

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı; sosyal ağlarda yaşanan siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisini belirlemektir. Sosyal ağlarda yaşanan bazı istenmeyen durumlar kullanıcıların mağduriyet yaşamalarına sebep olmuş ve psikolojilerini olumsuz etkileyerek kaygı düzeylerini yükseltmiştir. Araştırmada sosyal ağlarda mağduriyet yaşadığını ifade edenlerle etmeyenler arasındaki sosyal kaygı dağılımları da ortaya konulacaktır. Araştırma, yaşanan mağduriyet ve kaygı düzeylerine ilişkin güncel veriler sağlaması açısından önemlidir.

3.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesi Yerleşkesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Üniversitede 2017-2018 eğitim öğretim yılında yaklaşık 50000 öğrenci öğrenim görmektedir. Öğrencilerin tamamına ulaşmak uzun zaman ve maliyet gerektirdiğinden çalışma ana kütleyi temsil edecek bir örneklem üzerinden

yürütülmüştür. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından hazırlanan örneklem Büyüklükleri ($\alpha=0.05$) tablosu dikkate alınarak örneklem büyüklüğü ± 0.05 örneklem hatası $p=0,5$ ve $q=0,5$ güven aralığı olarak belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ($\alpha=50000$) kişilik bir evreni ($n=500$) kişiden oluşacak bir örneklem grubunun $0,05$ anlamlılık ve % 5 hoşgörü düzeyinde temsil edebileceği düşünülmüştür (Balcı, 2015:95). Araştırmada örnekleme dahil edilecek öğrencilerin belirlenmesinde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kolayda örnekleme tekniğinde esas, ankete cevap veren herkesin örneğe dahil edilmesidir (Altunışık vd., 2010:140).

3.3.Araştırmanın Yöntemi

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nicel verilere dayalı genel tarama modelinde ve ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrenden, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama modelleridir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000:79). Aynı zamanda araştırmada elde edilen sonuçların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadıkları değerlendirilecektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmış ve anketler anketörler tarafından yüz yüze uygulanmıştır.

Siber mağduriyet anket soruları, Arıcak, Tanrıkulu ve Kınay tarafından 2011 yılı Mart-Nisan-Mayıs döneminde geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği açımlayıcı faktör analizi ile incelenmiş olup, ölçeğin tek faktörlü bir yapı sergilediği görülmüştür. Kaiser-Meyer-Olkin örneklem uygunluğu değeri .882 ve Bartlett Sphericity Testi Ki-Kare değeri 4374.93 ($p<0.05$) olarak bulunmuştur. Aynı zamanda çizgi grafiğindeki (screplot) kırılma noktası incelendiğinde de ölçeğin tek faktörlü bir yapıyı temsil ettiği görülmektedir. Bu tek faktör toplam varyansın % 30.17'sini açıklamaktadır. Tek faktör altındaki maddelerin faktör yükleri .43 ile .67 arasındadır. Bu yük değerlerinin tek faktör için oldukça iyi değerler olduğu kabul edilmiştir. Ölçeğin tamamı için Cronbach alfa katsayısı .89 olarak, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .75 ($n=96$) olarak bulunmuştur. Veri giriş sürecinde maddeler için işaretlenen "Hayır" seçeneği 1, "Evet" seçeneği 2 olarak puanlandırılmıştır. Ölçekten elde edilen puanların yükselmesi, siber mağdur olma durumunun yüksekliğine işaret etmektedir.

Sosyal kaygı anket soruları, orijinal adı "State-Trait Anxiety Inventory for Children" (STAI-C) olan ölçek Spielberger ve arkadaşları (1970) tarafından geliştirilmiştir. Bu araç 20 maddelik iki ayrı bölümden oluşmaktadır: Durumluk kaygı ölçeği ve sürekli kaygı ölçeği. Çalışmada ölçeğin yalnızca sürekli kaygıyı değerlendiren bölümü kullanılmıştır. Ölçek uygulanırken, çeşitli kaygı belirtilerini içeren her madde için katılımcılardan, bu durumun yaşanma sıklığına göre 1-5 arası puanlardan birini işaretlemeleri istenir. Ölçekten alınan yüksek puanlar sürekli kaygının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Türkiye için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Özusta (1995) tarafından yapılmıştır.

Verilerin dağılımlarını test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre Siber Mağduriyet ölçüm verileri [K.S=.195, df 500, $p>0.05$] Sosyal Kaygı ölçüm verileri [K.S=.063, df 500, $p>0.05$] istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı için her iki ölçüm verileri normal dağılmaktadır. Tip I ve Tip II hataya düşülmemesi için verilerin çözümü parametrik analizler yapılacaktır. Verilerin çözümü ve yorumlanmasında, Kendal's W Uyum Katsayısı, Cochran's Q Uyum Katsayısı, Cronbach's Alfa güvenilirlik testi, betimsel istatistikler, Bağımsız Örneklem T Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırmanın anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

4. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgular ve bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

4.1. Örneklem Demografik Özellikleri

Çalışmanın bu kısmında örnekleme ilişkin demografik özellikler değerlendirilecektir.

Tablo 1. Demografik Özellik Dağılımları

		Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	248	49,6
	Kadın	252	50,4
Yaş	20 Yaş ve Altı	162	32,4
	21-23 Yaş	262	52,4
	24 Yaş ve Üzeri	76	15,2
Bilim Dalı	Sosyal Bilimler	220	44,0
	Fen Bilimleri	136	27,2
	Sağlık Bilimleri	144	28,8
Okunulan Sınıf	1. Sınıf	162	32,4
	2.Sınıf	150	30,0
	3.Sınıf	112	22,4
	4.Sınıf	76	15,2
Konaklama Şekli	Ailemle Kalıyorum	128	25,6
	Yurtta Kalıyorum	210	42,0
Başarı Durumu	Öğrenci Evinde Kalıyorum	162	32,4
	Çok iyi	70	14,0
	İyi	228	45,6

	Orta	170	34,0
	Düşük	32	6,4
	1 Saatten Az	70	14,0
Sosyal Medyada Geçirilen Süre	1-3 Saat	128	25,6
	3-5 Saat	169	33,8
	6 saat üzeri	133	26,6

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların % 49,6'sı erkek öğrencilerinden % 50,4'ü kadın öğrencilerinden oluşmaktadır. Yaş dağılımları incelendiğinde % 32,4'ün 20 yaş ve altı öğrencilerden % 52,4'ü 21-23 yaş arası öğrencilerden % 15,2'si 24 yaş ve üzeri öğrencilerden oluşmaktadır. Bilim dalı dağılımları incelendiğinde % 44,0'ı sosyal bilimler öğrencilerinden % 27,2'si fen bilimleri öğrencilerinden % 28,8'i sağlık bilimleri öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin okudukları sınıflarında dağılımları incelendiğinde % 32,4'ü birinci sınıfta okuyan öğrencilerden % 30,0'ı ikinci sınıfta okuyan öğrencilerden % 22,4'ü üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerden % 15,2'si dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Konaklama şekline ilişkin dağılımlar incelendiğinde öğrencilerin % 25,6'sı ailesiyle kalmakta % 42,0'ı yurttan kalmakta ve % 32,4'ü öğrenci evinde kalmaktadır. Öğrencilerin başarı durumları dağılımları incelendiğinde % 14,0'ı çok iyi % 45,6'sı iyi % 34,0'ı orta % 6,4'ü düşüktür. Sosyal medyada geçirilen süre değişkenine ilişkin dağılımlar incelendiğinde öğrencilerin % 14,0'ı sosyal medyada 1 saatten az % 25,6'sı 1-3 saat % 33,8'i 3-5 saat % 26,6'sı 6 saat ve üzeri zaman geçirmektedir.

4.2. Sosyal Ağlarda Siber Mağduriyete İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıların siber mağduriyet algılarını tespit etmek amacıyla Tablo 2'deki maddeler iki seçenekli sorulmuştur. Analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2. Siber Mağduriyet Dağılımları

		Frekans	Yüzde
İnternette bir başkası benim adımlı kullanarak kendisine e-mail hesabı (MSN, Yahoo, Gmail, Mynet gibi) açtı.	Evet	94	18,8%
	Hayır	406	81,2%
Sosyal ağlarda bir başkası gizlice benim adımlı kullanarak hesap açtı.	Evet	114	22,8%
	Hayır	386	77,2%
Sosyal ağlarda arkadaşlarım ya da başka kişiler benim kişisel bilgilerimi kullandı.	Evet	96	19,2%
	Hayır	404	80,8%
Sosyal ağlarda arkadaşlarım ya da başka kişiler bana virüslü paylaşım gönderdi.	Evet	150	30,0%
	Hayır	350	70,0%
Arkadaşlarım ya da başka kişiler benim haberim olmadan	Evet	78	15,6%

internette benim şifrelerimi kullandı.	Hayır	422	84,4%
Arkadaşlarım ya da başka kişiler internette benim şifrelerimi kullanarak gizlice sosyal medya hesaplarıma girmeye çalıştılar.	Evet	114	22,8%
	Hayır	386	77,2%
İnternette şifrelerimi kullanarak gizlice oyunlarıma girmeye çalıştılar.	Evet	96	19,2%
	Hayır	404	80,8%
Sosyal ağlarda beni tehdit ettiler.	Evet	120	24,0%
	Hayır	380	76,0%
Sosyal ağlardan bana hoşlanmayacağım mesajlar gönderdiler.	Evet	210	42,0%
	Hayır	290	58,0%
Sosyal ağlarda benim iznim olmadan fotoğraflarımı yayınladılar.	Evet	108	21,6%
	Hayır	392	78,4%
Sosyal ağlarda fotoğraflarımı benim iznim olmadan diğer kişilere gönderdiler.	Evet	114	22,8%
	Hayır	386	77,2%
Sosyal ağlarda benimle ilgili hoşuma gitmeyen haberler yayınladılar.	Evet	44	8,8%
	Hayır	456	91,2%
Sosyal ağlarda benimle ilgili gerçek olmayan söylentiler yaydılar.	Evet	70	14,0%
	Hayır	430	86,0%
Sosyal ağlarda bana hakaret eden mesajlar gönderdiler.	Evet	130	26,0%
	Hayır	370	74,0%
Sosyal ağlarda benimle alay ettiler.	Evet	84	16,8%
	Hayır	416	83,2%
Sosyal ağlarda bana kötü isim ya da lakap taktılar.	Evet	51	10,2%
	Hayır	449	89,8%
Yüzüme karşı söylemedikleri şeyleri Sosyal ağlarda rahatlıkla bana söylediler.	Evet	113	22,6%
	Hayır	387	77,4%

Notlar: (i) n=500 (ii) Crombach's Alfa=.852 (iii) Ölçekte 1=Hayır ve 2= Evet anlamındadır (iv) Cochran's Q uyum katsayısına göre Q= .277; p<0,05 sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 2 incelendiğinde sosyal ağlarda siber mağduriyet algısının tüm maddeler için yüksek olmasa da kısmen yaşandığı görülmektedir.

4.3.Katılımcıların Sosyal Kaygı Algılarına Yönelik Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıların sosyal kaygı algılarını tespit etmek amacıyla Tablo 3 Tablo 4 ve Tablo 5'deki maddeler beşli Likert ile sorulmuştur. Analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. Sosyal Kaygı Dağılımları (Olumsuz Değerlendirilme Korkusu)

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Önergeleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Yaşıtlarımın arkamdan benim hakkımda konuştuklarını düşünürüm.	3,80	1,10
Başkalarının benim için ne düşündüğünden endişelenirim.	3,50	1,23
Başkalarının benden hoşlanmayacağından korkarım.	3,57	1,30
Başkalarının benim hakkımda ne söyleyeceğinden endişelenirim.	3,64	1,24
Başkalarının benden hoşlanmayacağından endişelenirim	3,58	1,26
Başkalarının benimle dalga geçtiğini düşünürüm.	3,63	1,31
Birisiyle tartışmaya girersem onun benden hoşlanmayacağından endişe ederim.	3,63	1,30

Notlar: (i) n=500 (ii) Crombach's Alfa=.823 (iii) Ölçekte 1=Kesinlikle Katılmıyorum ve 5= Kesinlikle Katılıyorum anlamındadır (iv) Kendal's W uyum katsayısına göre W= .05; p<0,05 sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 3 incelendiğinde sosyal kaygı alt boyutu olumsuz değerlendirilme korkusu algısının tüm maddeler için yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Sosyal Kaygı Dağılımları (Genel Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma)

Genel Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma Önergeleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Bir grup insanla beraberken durgunumdur	3,71	1,22
Hayır derler diye başkalarına benimle bir şeyler yapmayı teklif etmeye çekinirim	3,52	1,32
Bazı insanların yanındayken tedirgin olurum	3,60	1,19
İyi tanıdığım yaşıtlarımın yanındayken bile utanırım	3,78	1,33
Başkalarından benimle bir şeyler yapmalarını istemek bana çok zor gelir	3,51	1,34

Notlar: (i) n=500 (ii) Crombach's Alfa=.781 (iii) Ölçekte 1=Kesinlikle Katılmıyorum ve 5= Kesinlikle Katılıyorum anlamındadır (iv) Kendal's W uyum katsayısına göre W= .03; p<0,05 sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 4 incelendiğinde sosyal kaygı alt boyutu genel sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma algısının tüm maddeler için yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Sosyal Kaygı Dağılımları (Yeni Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma)

Yeni Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyma Önergeleri	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Başkalarının önünde yeni bir şeyler yapmaya çekinirim.	3,54	1,22
Bana sataşılmasından tedirgin olurum.	3,76	1,19
Tanımadığım insanların yanında utanırım.	3,53	1,21
Sadece çok iyi tanıdığım insanlarla konuşurum.	3,81	1,26
Çok iyi tanımadığım yaşlılarımla konuşurken heyecanlanırım.	3,62	1,31
Yeni insanlarla tanışırken tedirgin olurum.	3,68	1,24

Notlar: (i) n=500 (ii) Crombach's Alfa=.792 (iii) Ölçekte 1=Kesinlikle Katılmıyorum ve 5= Kesinlikle Katılıyorum anlamındadır (iv) Kendal's W uyum katsayısına göre W= .01; p<0,05 sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 5 incelendiğinde sosyal kaygı alt boyutu yeni sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma algısının tüm maddeler için yüksek olduğu görülmektedir.

4.4.Sosyal Ağlarda Siber Mağduriyet Deneyimleri ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Bu çalışmanın temel amacı “sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisini” incelemektir. Bu bağlamda sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı arasındaki ilişki Pearson korelasyonu analizi ile incelenecektir. Sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6. Sosyal Ağlarda Siber Mağduriyet Deneyimleri ve Sosyal Kaygı Algı Düzeyleri Arasındaki İlişki

	Siber Mağduriyet	Sosyal Kaygı
Siber Mağduriyet	1	
Sosyal Kaygı	.737* (p<0.01)	1

Notlar: (i) n=500 (ii) Pearson korelasyonu katsayısı (iii) $p < 0.01$ düzeyinde ilişki anlamlı

Tablo 6'daki korelasyon matrisinde görüldüğü üzere, sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeyleri arasında istatistiksel anlamda önemli, pozitif ve yüksek düzeyde ($p < 0.01$) bir ilişki vardır.

4.5. Katılımcıların Sosyo-Demografik Değişkenlerine Göre Siber Mağduriyet Deneyimleri ve Sosyal Kaygı Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	t	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	Erkek	248	30,15	3,50	1,689	,092
	Bayan	252	30,71	3,91		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	Erkek	248	63,32	12,93	3,393	,001*
	Bayan	252	67,46	14,36		

*** $p < 0.05$ düzeyinde ilişki anlamlı**

Tablo 7'de görüldüğü üzere erkek ve bayan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bayan öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	20 Yaş ve Altı	162	30,98	3,68	2,594	,076
	21-23 Yaş	262	30,19	3,59		
	24 Yaş ve Üzeri	76	30,09	4,15		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	20 Yaş ve Altı	162	65,90	13,48	,402	,669
	21-23 Yaş	262	65,46	14,12		
	24 Yaş ve Üzeri	76	64,18	13,56		

Tablo 8'de görüldüğü üzere öğrencilerin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların bilim dalı değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Bilim Dalı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	Sosyal Bilimler	220	31,11	3,39	26,750	,000*
	Fen Bilimleri	136	28,54	3,80		
	Sağlık Bilimleri	144	31,18	3,52		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	Sosyal Bilimler	220	67,06	13,23	5,928	,003*
	Fen Bilimleri	136	62,03	11,64		
	Sağlık Bilimleri	144	66,07	15,95		

Tablo 9'da görüldüğü üzere öğrencilerin bilim dalı değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespiti için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; siber mağduriyet ve sosyal kaygı ölçüm verilerinde sosyal bilimler ile fen bilimleri arasından kaynaklandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Fen bilimleri öğrencilerinin siber mağduriyet düzeyleri düşük, sosyal bilimler öğrencilerinin ise sosyal kaygı düzeyleri yüksektir.

Katılımcıların okudukları sınıf değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Okunulan Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	1. Sınıf	162	30,78	3,77	1,692	,168
	2.Sınıf	150	30,47	3,42		
	3.Sınıf	112	29,78	3,95		
	4.Sınıf	76	30,58	3,79		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	1. Sınıf	162	64,80	13,76	,573	,633
	2.Sınıf	150	65,04	14,49		
	3.Sınıf	112	65,55	11,64		
	4.Sınıf	76	67,21	15,52		

Tablo 10'da görüldüğü üzere öğrencilerin okunulan sınıf değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların konaklama değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Konaklama Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	Ailemle Kalıyorum	128	30,29	3,46	,435	,648
	Yurtta Kalıyorum	210	30,39	3,75		
	Öğrenci Kalıyorum	162	30,69	3,89		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	Ailemle Kalıyorum	128	62,77	13,88	6,799	,001*
	Yurtta Kalıyorum	210	67,54	13,65		
	Öğrenci Kalıyorum	162	67,77	13,48		

Tablo 11’de görüldüğü üzere öğrencilerin konaklama değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığının tespiti için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; sosyal kaygı ölçüm verilerinde ailesinde kalan öğrenciler ile yurttan ve öğrenci evinde kalan öğrenciler arasından kaynaklandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yurttan ve öğrenci evinde kalan öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksektir. Bu durum ailesiyle birlikte kalan öğrencilerin kendilerini daha güvende hissetmelerine bağlı olarak açıklanabilir.

Katılımcıların başarı değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Başarı Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	Çok iyi	70	29,59	3,20	,780	,506
	İyi	228	30,49	3,95		
	Orta	170	30,61	3,62		
	Düşük	32	30,20	3,67		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	Çok iyi	70	64,40	15,39	3,107	,026*
	İyi	228	64,61	13,62		
	Orta	170	68,56	13,28		
	Düşük	32	70,56	12,97		

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğrencilerin başarı değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığının tespiti için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; sosyal

kaygı ölçüm verilerinde başarı durumu düşük öğrenciler ile çok iyi ve iyi olan öğrenciler arasından kaynaklandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Başarı durumu düşük olan öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksektir.

Katılımcıların sosyal medyada geçirilen süre değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 13'de yer almaktadır.

Tablo 13. Sosyal Medyada Geçirilen Süre Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

		N	\bar{X}	S	F	p
Siber Mağduriyet Ölçüm Verileri	1 Saatten Az	70	27,09	4,12	,839	,473
	1-3 Saat	128	30,12	4,07		
	3-5 Saat	169	30,64	3,40		
	6 saat üzeri	133	32,65	3,55		
Sosyal Kaygı Ölçüm Verileri	1 Saatten Az	70	62,73	10,99	8,586	,000*
	1-3 Saat	128	63,50	13,31		
	3-5 Saat	169	66,50	14,13		
	6 saat üzeri	133	70,29	14,07		

Tablo 13'de görüldüğü üzere öğrencilerin sosyal medyada geçirdikleri süre değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasından kaynaklandığını tespiti için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; sosyal kaygı ölçüm verilerinde sosyal medyada 1 saatten az zaman geçiren öğrenciler ile 3-5 saat ve 6 saat üzeri zaman geçiren öğrenciler arasından kaynaklandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Sosyal medyada fazla zaman geçiren öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksektir.

Sonuç

Bu çalışmada sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisini belirlemek amacıyla yürütülen alan araştırması ile seçilen örnekleme sürecin nasıl işlediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, öğrencilerin sosyal ağlarda siber mağduriyet yaşadıkları görülmektedir fakat bu mağduriyetin yüksek bir oranda olmadığı buna karşın sosyal kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda araştırmanın temel amacı çerçevesinde öğrencilerin sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişki düzeyi istatistiksel olarak anlamlı, yüksek ve pozitif çıkmıştır. Böylece öğrenciler mağduriyet yaşadıklarında kaygı duymaktalar ve mağduriyetleri arttıkça kaygı düzeyleri de artmaktadır.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre, sosyal kaygı düzeylerinin istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bayan öğrencilerin sosyal kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat buna karşın siber mağduriyet deneyimleri cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Bu durum göstermektedir ki, siber mağduriyet yaşamak noktasında cinsiyetler arasında bir fark olmadığını fakat bu durumda kadınların daha yüksek bir kaygı düzeyine sahiptirler.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde yaş değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde bilim dalı değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık gösterdiği, anlamlı farklılığın siber mağduriyet ve sosyal kaygı ölçüm verilerinde sosyal bilimler ile fen bilimleri arasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Fen bilimleri öğrencilerinin siber mağduriyet düzeyleri düşük, sosyal bilimler öğrencilerinin ise sosyal kaygı düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde okunulan sınıf değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde konaklama değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermediği, sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık gösterdiği, anlamlı farklılığın sosyal kaygı ölçüm verilerinde ailesinde kalan öğrenciler ile yurtda ve öğrenci evinde kalan öğrenciler arasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yurtda ve öğrenci evinde kalan öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu durum psikolojik faktörlere bağlı olarak açıklanabilir.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde başarı değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermediği, sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık gösterdiği, anlamlı farklılığın sosyal kaygı ölçüm verilerinde başarı durumu düşük öğrenciler ile çok iyi ve iyi olan öğrenciler arasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Başarı durumu düşük olan öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı algı düzeylerinde sosyal medyada geçirilen süre değişkenine göre siber mağduriyet deneyimleri düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık göstermediği, sosyal kaygı düzeyleri istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık gösterdiği, anlamlı farklılığın sosyal kaygı ölçüm verilerinde sosyal medyada 1 saatten az zaman geçiren öğrenciler ile 3-5 saat ve 6 saat üzeri zaman geçiren öğrenciler arasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal medyada fazla zaman geçiren öğrencilerin sosyal kaygı düzeyleri yüksek çıkmıştır.

KAYNAKLAR

ACUN, Ramazan (2011), "Her Dem Yeniden Doğmak: Online Sosyal Ağlar ve Kimlik." **Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi**. (89): 66-77.

AKKAYA, Duygu, Talih (2013), **Sosyal Medya Reklamlarında Tüketici Algılarının Tutum, Davranış ve Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Edirne: T.Ü. SBE. Trakya Üniversitesi,

ALTUNIŞIK, Remzi., Coşkun, Recai., Yıldırım, Engin (2010), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri** (6.Baskı), Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

ARICAK, Osman Tolga, Kınay, Hüseyin ve Tanrıkulu, Taşkın (2012), "Siber Mağduriyet Ölçeği'nin İlk Psikometrik Bulguları." **Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi**. (11): 1-6.

AYDOĞAN, Filiz ve Akyüz, Ayşen (2010), **İkinci Medya Çağında İnternet**. İstanbul: Alfa Yayınları.

BALCI, Ali (2015), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Ankara: Pegema Yayıncılık.

BLAIR, Julie (2003), "New Breed of Bullies Torment their Peers on the Internet". **Education Week**, 22(21): 4- 6.

BULUNMAZ, Barış (2011), "Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği." **Global Media Journal**. 2(3): 19-50.

CHAPIN, John (2014), "Adolescents and Cyber Bullying: The Precaution Adoption Process Model," **Education and Information Technologies**. 21(4): 719-728.

HAZAR, Murat (2011), "Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması." **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, (32): 151-175.

JALALI, Ali (2009), **Halkla İlişkiler 2.0**. Kargozare Ravabat, Ankara: Umumi Yayınevi.

JUVONEN, Jaana ve Gross, Elisheva F. (2008), "Extending the School Grounds?—Bullying Experiences in Cyberspace," **Journal Of School Health**, 78(9): 496-505.

KARASAR, Niyazi (2000), **Bilimsel Araştırma Yöntemi** (10.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KOÇ, Harun (2004), **Profesyonel Futbolcularda Durumluk Kaygı Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: D.Ü. SBE.

KOWALSKİ, M. Robin ve Limber, Susan P. (2007), "Electronic Bullying Among Middle School Students," **Journal of Adolescent Health**, 41(6): 22-30.

KRYDER, C. L (2010), "Facebook Friend or Fan? You Decide", **Amwa Journal**, 25(1): 32-33.

LENHART, Amanda (2007), "Cyberbullying and Online Teens. Pew Internet" & **American Life Project**, June, 1-8.

MARAKOĞLU, İsmail, Demirer, Serhat, Özdemir, Deniz, Sezer, Hafize (2003), "Periodontal Tedavi Öncesi Durumluk ve Süreklilik Kaygı Düzeyi." **Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi**,(6): 73-79.

MARANTO, Gina ve Matt, Barton (2010), "Paradox and Promise: MySpace, Facebook, and the Sociopolitics of Social Networking in the Writing Classroom." **Computers and Composition**, 27(1): 36-47.

MARTENS, Ranier (1992), **Competitive anxiety in sport**. Human Kinetic Books, C.H.M.P.A.İ.G.N.S. 13 - 142.

PATCHİN, Justin W ve Sameer, Hinduja (2006), "Bullies Move Beyond the Schoolyard a Preliminary Look at Cyberbullying." **Youth Violence and Juvenile Justice**, 4(2): 148-169.

SMİTH, Peter K., Jess Mahdavi, Manuel Carvalho, Sonja Fisher, Shanette Russell, Neil Tippett (2008), "Cyberbullying: Its Nature And İmpact İn Secondary School Pupils." **Journal Of Child Psychology And Psychiatry**, 49(4): 376-385.

SOLİS, Brain ve Breakenridge, Deirdre K (2009), **Putting the Public Back inPublic Relations: How Social Media is Reinventing the Aging Business of PR**, Upper Saddle River, New Jersey: FT Press

WATT, Anthony P ve Morris,Tony (2001), "Criterion Validity of the Sport Imagery Ability Measure" (SIAM), **In Proceeding of the 10th World Congress Of Sport Psychology**, 60-62.

YAZICIOĞLU, Yahşi ve Erdoğan, Samiye (2004), **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Detay Yayıncılık.

YILMAZ, İbrahim Alpay, Dursun, Sibel, Güngör Güzeler, Elçin, Pektaş, Kemal (2014), "Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi: Bir Örnek Çalışma." **Electronic Journal of Vocational Colleges**, 4(4): 16-26.